

SLOVENSKI vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

LETNIK VII. CELOVEC, SREDA, 22. OKTOBER 1952 ŠTEV. 74 (534)

Dva tehtna glasova za mir

Edvard Kardelj in Trygve Lie ob Dnevu Združenih narodov

Ustanovna listina Organizacije Združenih narodov je bila podpisana 24. X. 1945. Odtlej so proglasili 24. oktober za Dan Združenih narodov in ga vsako leto praznujejo po vsem svetu. Glede na letošnji Dan Združenih narodov je dal minister za zunanje zadeve FLRJ Edvard Kardelj naslednjo izjavo:

„Organizacija združenih narodov je postala nujno sredstvo, neodoljivi sestavni del borbe sodobnega človečanstva proti napadalnosti in vojni. Hkrati je merilo, kako daleč se je razvila človeška zavest o možnosti za miroljubno in enakopravno sodelovanje med narodi. Tisti dan, ko bi odgovorni ljudje na čelu držav opustili to sredstvo, bi izročili svet vojni.

Jugoslovanski narodi, ki so v dolgotrajnih osvobodilnih vojnah dokazali, da znajo braniti svojo svobodo tudi z orožjem, so goreči zagovorniki miru. Zato so sami in njihova vlada podpirali in bodo tudi v bodoče podpirali Organizacijo združenih narodov in njeno Ustanovno listino, katere načela bi lahko vsem narodom zagotovila mir, če bi se jih vsi voditelji današnje dobe zares držali. To ne pomeni, da smo vedno zadovoljni z delom in sklepi te organizacije, ki je pa navzlic vsem svojim napakam močna ovira vsakemu napadalcu. V tem smislu ima za nas opora, ki jo je dala ta organizacija naši borbi za obrambo neodvisnosti, še poseben pomen. Zato Jugoslovani ob 7-letnici Združenih narodov ne moremo drugače, kot da se vnovič pridružimo željam vseh miroljubnih ljudi, naj bi se duh miroljubnega in enakopravnega sodelovanja med narodi v smislu Ustanovne listine Združenih narodov še naprej uspešno upiral vsem mračnim poskusom in da bi Združeni narodi postali čedalje trdnější in vernejši zid proti takim prizadevanjem.“

Generalni tajnik OZN Trygve Lie pa je dal objaviti svojo posebno poslanico k tem svetovnem prazniku, v kateri pravi med drugim:

„Pred sedmimi leti je večina narodov na svetu po svojih vladah vložila največji napor v zgodovini, da bi složno delali za dokončni mir, za ekonomski in socialni napredek vseh narodov. Danes je več kot jasno, da smo še vedno daleč od uresničitve teh smotrov. Živimo sredi hudih ideoloških nasprotij, velikanskih sporov med silami, lokaliziranih bojov in nevarnosti pred svetovno vojno, ki bi mogla uničiti civilizacijo. Temu položaju moramo odkrito pogledati v oči, moramo pa tudi pogledati, kaj smo skušali doseči in kaj smo dosegli. Če to storimo, bomo videli velike napake in pomanjkljivosti, pa tudi vztrajne napore, dobre začetke in nekaj uspehov skoraj na vsa-

kem področju, v kolektivni varnosti, pri miroljubnem reševanju sporov, v ekonomskem, socialnem, kulturnem in humanitarnem delu, pri dviganju odvisnih narodov in izgrajevanju svetovnega pravnega sistema. To pa so šele prvi koraki k smotrom, ki doslej še niso bili nikoli doseženi. Potrebna sta dolgoletno delo in zaupanje, da se izkoreninijo vojno zlo, revščina in neenakost. To perspektivo moramo imeti vedno pred očmi.

Za neposredno bodočnost je neogibno, da Združene narode čim bolj izkoristimo kot svetovno orodje za izpolnitev treh glavnih nalog: graditev kolektivnih sil, ki bi preprečile ali zadušile oborožene napade, izkoriščanje vseh sredstev za miroljubno rešitev sporov in podvojitev naporov, da bomo pomagali večini človeštva, ki še vedno živi v bedi, da bo doseglo dostojen življenjski standard.“

Zvezni prezident pride na Koroško

V teku prihodnjih štirinajst dni bo zvezni prezident dr. h. c. Theodor Körner dvakrat obiskal Koroško. Najprej bo prišel v Beljak, kjer bo dne 25. t. m. otvoril obnovljeni mestni magistrat, ki so ga proti koncu vojne porušile bombe. Deset dni nato, dne 4. novembra, pa se bo prezident mudil v Celovcu, kjer bo otvoril Dom glasbe (Konzerthaus), ki je bil med minulo vojno težko poškodovan po bombnih napadih. Obnovitvena dela na tem poslopju so tik pred zaključkom in bo zgradba po otvoritvi spet služila svojemu kulturnemu poslanstvu. Poslopje bo imelo tri različno velike glasbene dvorane in bo omogočalo prirejanje večjih in manjših koncertov, ki so se v zadnjih letih mo-

rali vršiti v različnih drugih celovških dvorinah.

Za otvoritev Doma glasbe v Celovcu je napovedan tudi obisk prosvetnega ministra doktorja Kolba ter dunajskih filharmonikov, ki bodo v okviru otvoritvenih slovesnosti priredili pod vodstvom prof. Klementa Kraussa slavnostni koncert, dan nato pa koncert, ki bo dostopen vsej javnosti.

Vojaška konferenca za Sredozemlje

Predvčerajšnjem se je začela na britanskem otoku Malti v Sredozemskem morju konferenca vojaških izvedencev, ki ima namen koordinirati naloge južnega poveljstva atlantskega pakta z nalogami britanskega poveljstva za srednji vzhod. Te konference se udeležujejo zastopniki ZDA, Velike Britanije, Francije, Italije, Grčije in Turčije, pobudo zanjo pa je dal sam vrhovni poveljnik sil atlantskega pakta general Ridgway.

Vse kaže, da se bodo na konferenci zedinili o ustanovitvi začasne obrambne organizacije za Srednji vzhod, ki bi se ji, zlasti po mnenju ameriškega generalnega štaba, pozneje lahko priključile tudi arabske države. Konferenci v gotovih krogih pripisujejo poseben pomen glede na poslabšan položaj, ki je nastal s prekinitvijo diplomatskih odnosov med Veliko Britanijo in Iranom.

Smrtna kazen za otroke — v Albaniji

Po vesteh iz Albanije je današnja albanska vlada Envera Hodže izdala zakon, na podlagi katerega bodo lahko odslej obsodili na smrt tudi otroke v starosti od 12 do 16 let, ki bi zagrešili, kakor pravi ta zakon, „dejanje nevarno za obstoječi režim“. Smatrajo, da so ta zakon, katerega tvorca sta baje albanski notranji minister Mehmed Šehu in ministrski predsednik Enver Hodža sama, izdali zato, da bi onemogočili „subverzivno delo“ otrok, ki pod vplivom staršev trosijo po ulicah parole in letake, naperjene proti Sovjetski zvezi in režimu v Tirani.

Ko so namreč meseca septembra proslavljali v Albaniji „meseč albansko-sovjetskega prijateljstva in sodelovanja“, so bile ulice v Tirani, Skadru, Draču in drugih krajih mnogokrat polne letakov, iz katerih jasno prihaja do izraza nezadovoljstvo albanskega ljudstva z režimom moskovskega hlapca Envera Hodže.

Stockholm. — Švedsko zunanje ministrstvo je sporočilo, da je perzijska vlada uradno zaprosila Švedsko, naj zastopa iranske koristi v Veliki Britaniji.

Ob izjavi kanclerja Figla

Ugledni beograjski list „Mednarodna politika“, ki izhaja razen v srbohrvatskem tudi v angleškem in francoskem jeziku, je objavil v svoji zadnji številki pod gornjim naslovom članek, ki ga brez bistvenih skrajšav posredujemo našim bralcem.

Ze dalj časa se posamezna vprašanja med Avstrijo in Jugoslavijo rešujejo v duhu medsebojnega razumevanja in pogojev za zblizanje dveh sosednih dežel. Splošni svetovni politični položaj zblizuje tiste narode, ki se bore za iste mirovne cilje in katerim pretijo enake nevarnosti. Nedavni obisk avstrijskega zunanjega ministra dr. Karla Gruberja v Beogradu je okrepil in poglobil to začeto sodelovanje.

Z druge strani pa je ta obisk pokazal, da bo potrebno še mnogo odločnosti in dobre volje za reševanje ostalih vprašanj, ki morejo po svoji naravi in tehtnosti igrati veliko vlogo pri odnošajih med obema državama. Za Jugoslavijo je bilo vprašanje jugoslovanske nacionalne manjšine v Avstriji vedno zelo občutljivo in važno vprašanje. Dr. Gruber se je med svojim bivanjem v Beogradu v eni svojih zdravic dotaknil tudi tega vprašanja ter izjavil, da smatra, da bi bil pomemben prispevek v mednarodnem življenju, če manjšine ne bi smatrali za nekaj, kar razdvaja narode, marveč za element, ki omogoča boljšo povezavo med njimi. Dr. Gruber je izjavil, da ima avstrijska vlada namen, da zagotovi manjšinam njihovo lastno kulturno življenje in da jih tako pridobi za sodelovanje pri ureditvi boljših odnošajev.

Zelo pomembno je, da je pri tem velikem problemu prišlo od odgovornega predstavnika avstrijske vlade do slovesne obljube, da obstoji namen zagotoviti manjšinam samostojno kulturno življenje. Toda, pred nedavnim je avstrijski kancler dr. Figl na vprašanje jugoslovanskih novinarjev dal o istem problemu izjavo. (V članku je citirana našim bralcem že znana Figlova izjava o popolni enakopravnosti koroških Slovencev. — Op. ur.)

Med besedami dr. Gruberja in izjavo kanclerja dr. Figla pa je, kakor je razvidno že na prvi pogled, velika razlika. Dočim je govoril dr. Gruber šele o namenih, pa dr. Figl, po treh mesecih, v katerih z avstrijske strani v tem vprašanju ni bilo ničesar novega podvzeto, že govori, da je zapostavljanje manjšin neznanja stvar. Vsakdo, ki tega vprašanja ne pozna, bi pričakoval, da so se morale na Slovenskem Koroškem v tem kratkem času dogoditi radikalne spremembe. Na žalost pa se niti v zadnjem času kakor niti prej ni zgodilo ničesar, kar bi moglo potrditi kanclerjevo izjavo.

Nasprotno, dejstvo je, da so na Slovenskem Koroškem šovinistični elementi, ki stremijo celo za tem, da bi vzeli še to, kar so avstrijske oblasti dale koroškim Slovencem. Znano je na primer, da je nacist Steinacher, ki je človek vladne ljudske stranke ter podpredsednik njene deželne odbora, začel skupaj z nacisti iz Zveze neodvisnih oster boj proti dvojezičnim šolam. Slovenske organizacije še od leta 1946 zahtevajo, da bi se odprla slovenska gimnazija, učiteljišče in kmetijska šola. Dvojezičnih napisov v glavnem sploh ni. (Na tem mestu omenja članek tudi komedijo z dvojezičnimi napisi v Št. Jakobu v Rožu ob priložnosti snemanja „dokumentarnega“ filma ter navaja primere gospodarskega zapostavljanja koroških Slovencev. — Op. ur.)

Ta dejstva niso nova in prav ta dejstva predstavljajo one nerešene probleme, ki čakajo na dobro voljo. Brezdvomno je, da bi mogla biti rešitev takih in sličnih problemov samo v korist dobrega sosedstva. O teh problemih danes razpravljajo koroški Slovenci. To je znano tudi avstrijskim oblastem, pri katerih slovenske politične, kulturne in gospodarske organizacije

Novi Egipt se poraja?

Nekaj razmišljanja v zvezi z najnovejšim razvojem

General Naguib, ki ga v Egiptu že precej splošno imenujejo „rešitelj domovine“, je na čelu nove vlade pospravil že s precej tipičnimi znaki splošne zaostalosti, s korupcijo in izžemanjem. Kralj Faruk je moral odstopiti, veleposestniška imetja so se zamajala z uvajanjem agrarne reforme, plemiške naslove so upokojili in mnoge njihove nosilce odstranili z dohodnih mest v javni upravi.

Zelo pomemben in hkrati tvegan pa je bil Naguibov boj z vafdistično stranko in zlasti z njenim vodstvom, ki mu je načeloval 77-letni Mustafa Nahas. Vafdisti tvorijo najstarejšo in najmočnejše politično gibanje v Egiptu. Po zadnjih volitvah leta 1950 so vafdisti dobili v parlamentu 218 poslanskih mest, medtem ko imajo ostale štiri stranke samo 28, 26, 6 in enega poslanca. Ko je general Naguib prevzel v Kairu oblast, ga je v imenu vafdistične stranke pozdravil sam Nahas in mu ponudil svojo pomoč. Naguib se za to ponudbo ni preveč zmenil. Najprej je hotel razčistiti račune z vsemi političnimi strankami in je izdal zakon o njihovi reorganizaciji; posebno o Nahasu in še nekaterih vafdističnih voditeljih je imel slabo mnenje. Okrog 50 znanih politikov, med njimi precej vafdistov, so aretirali, glede Nahasa pa je Naguib priporočil, da je bolje, če se umakne s predsedniškega mesta vafdistične stranke.

Začel se je spopad, ki je trajal od 27. septembra do 6. oktobra. Nahasovci so priredili demonstracije in grozili, da se ne bodo nikoli pokorili vladni, ki zahteva Nahasov odstop. Policija je odredila pripravno stanje. Predstavniki vlade je izjavil, da je po vsem tem mogoče imeti vafdistično stranko za razpuščeno in da ji bodo zaplenili premoženje. Toda skrajni rok,

ki ga je vladni zakon določal za ponovno prijavo strank, je bil 6. oktober. Do tedaj se je marsikaj dogodilo.

Naguib je šel preskušat svojo moč v kraje ob ustju Nila, kjer uživajo vafdisti največ zaupanja. Povsod so ga navdušeno sprejeli in Naguibov politični barometer je pokazal, da lahko tvega nadaljevanje ofenzive proti Nahasu. Med tem je že krilo mladih v vafdistični stranki postavilo vodstvu ultimatum, da bo ustanovilo novo stranko, če se sedanja ne pokori vladni. Naguibov povratek v Kairo je dokončal strankarski spor. 50 vafdističnih poslancev je izvedlo notranji preobrat, Nahasa je za tolažbo imenovalo za častnega dosmrtnega predsednika, da je tako končno le odstopil, in izvolilo novo vodstvo. Tako se je tudi vafdistična stranka podredila vladni reformi, ki je hotela predvsem spraviti s poti stare korumpirane politike.

Izkazalo se je, da sestavljata vafdistično stranko dve struji: skrajno reakcionarni voditelji, po večini močni veleposestniki in bombazni milijonarji, na drugi strani pa ljudstvo s svojimi, za zdaj še prikritimi in plahimi težnjami. Vladne reforme, že izdane in take, ki jih — kolikor je mogoče soditi — pripravljajo, niso šle v račun prvim, zato jih je Naguib izločil; drugi pa so proti lastnemu vodstvu Naguibu podprli, ker jim obeta novo življenje.

Razvoj v Egiptu je pospešil korake. Načrt o izkoriščanju Nila skupaj s Sudanom ni le gospodarskega pomena, ampak bo omilil tudi trenja med Kairom, glavnim mestom Egipta, in Kartumom, glavnim mestom Sudana. Razpustitev regentskega sveta pa je morebiti tudi eden izmed znakov, da se bodo v Egiptu prej ali slej odločili za republiko.

postavljajo svoje upravičene zahteve. To je znano tudi koroški deželni vladi.

Sicer pa je točno, kakor pravi tudi kancelar Figl, da so v deželni vladi celo tudi „imena“ kakor Ferlič in Zagajšek. Še več, je še trojica takih. Toda takih je celo tudi v najvišji avstrijski hierarhiji in bi bila lista vsekakor popolna, če bi se na njej pojavil tudi Vincenc Šumi, bivši minister avstrijske vlade in eden od današnjih funkcionarjev avstrijske združene organizacije. Toda Ferlič so Ferlitsch-i, Zagajški pa Sagaischek-i. To so ljudje Steinacherjeve Ljudske stranke, ki se danes odločno bori proti Slovincem. Za razliko od teh pa so še ljudje, ki se ne sramujejo tega, da so Slovenci, čeprav to danes še vedno pomeni biti deležen določenega zapostavljanja. Mar ne bi Prusnik, če bi se asimilirali v Pruschnigg-a, takoj mogel dobiti že davno zaproseno koncesijo, ki je pa kot Prusnik in bivši partizan ne more dobiti. Takih Prusnikov in Sjenčnikov pa je mnogo in vsak izmed njih bi lahko povedal po eno ali več takih doživetih zgodb.

Kakor niti koroški Slovenci niso navdušeni, če se jim naštevajo „imena“, ki jih je navedel kancelar Figl, tako verjetno niti ta „imena“ niso zadovoljna kadar jih prištevajo med Slovence. Koroški Slovenci zelo dobro poznajo take ljudi in vedo, kaj ti pomenijo za njihovo borbo za narodnostni obstoj. Kakor dolgo koroški Slovenci ne bodo uživali absolutne enakopravnosti, tako dolgo takih primerov ne bodo mogli priznati kot izraz enakopravnosti.

Zaradi vseh življenjskihkušenj koroških Slovencev ni čudno, da je bil njihov tisk tako iznenaden nad izjavo kancelarja Figla. Mar res ni že čas, da se z rešitvijo tudi teh vprašanj uresniči želja, da bi bile nacionalne manjšine dejansko most prijateljstva med dvema sosedoma.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Nižje cene za tkanine in pletenine

Po ustreznih poročilih posnemamo, da so se cene tkaninam in pleteninam (tekstilijam), ki so prišle na trg zimske sezone, znižale za povprečno 20 do 25 odstotkov napram odgovarjajočim cenam v lanskim zimski sezoni. Tako je na primer letos blago za zimske plašče za 70 šilingov od metra ceneje, pristni kamgar za 90 šilingov, moške srajce so za 15 do 20 šilingov, ženske perlon-nogavice najboljše kakovosti pa za 14 šilingov cenejše itd.

Tujski promet v avstrijskih zveznih deželah

Kljub temu, da letošnje poletje za tujski promet iz inozemstva ni bilo ravno najugodnejše, so prizadeži krogi v posameznih avstrijskih zveznih deželah še kar zadovoljni, razen v sovjetski zasedbeni coni. Od vsega tujkega prometa iz inozemstva ga je največ odpadlo na Tirolsko z 31 odstotki. Na drugem mestu je Koroška z 29.65%, njej pa sledi Solnogrška s 26.96%. Najmanj tujcev iz drugih držav je prišlo v zvezne dežele s sovjetsko zasedbo. Nižja Avstrija je imela samo 0.65%, Gradišćanska pa sploh samo 0.01% vsega avstrijskega tujkega prometa iz inozemstva.

Avstrijska proizvodnja papirja

Konec tega leta bo začel delati v papirni tovarni v dolini Murice na Štajerskem nov stroj za proizvodnjo rotacijskega papirja, ki ga sedaj postavljajo. S tem se bo znatno povečala avstrijska proizvodnja rotacijskega papirja, na katerem tiskajo ogromno večino avstrijskih časopisov in ki predstavlja važen izvozni faktor. Nov stroj bo namreč imel zmogljivost 10 do 12 vagonov rotacijskega papirja dnevno, s čimer se bo povečala proizvodnja avstrijske papirne industrije na letno 100.000 ton samo pri rotacijskem papirju.

V isti zvezi poročajo, da so baje avstrijski proizvajalci papirja popolnoma opustili svoj namen, da bi zvišali cene papirju. Sprva bi morale nove, zvišane cene začeti veljati že s 1. oktobrom t. l., potem pa so zvišanje odgledili do 15. novembra. Kot protiutež za sedanjno popolno opustitev zvišanja papirnih cen pa zahtevajo več svobode pri izvozu papirja.

Tobak iz Grčije in Turčije

Avstrijski trgovinski predstavniki so zaključili z Grčijo in Turčijo pogodbe o dobavi skupno 5000 ton tobaka. Na ta način bosta Grčija in Turčija krili blizu 60 odstotkov avstrijskih potreb po tobaku.

Slovenski duhovniki so obiskali Koroško

Pred kratkim se je mudila na Koroškem skupina uglednih slovenskih katoliških duhovnikov, članov Cirilmetodijskega društva. V teku svojega obiska so navezali stike z mnogimi slovenskimi duhovniki na Koroškem. Obiskali so različne kraje slovenskega ozemlja, tako so bili na Čajni, na Bistrici v Zilji, v Ločah, pri Mariji na Zilji, na Dravi, v Selah, v Šmarjeti v Rožu, v Celovcu, v St. Lipšu, v Šmihelu nad Pliberkom in v Železni Kapli. Med uglednimi gosti je bil tudi znani pisatelj in tajnik Mohorjeve družbe v Celju dr. Stanko Cajncar, ki je hkrati dekan cerkvene bogoslovne fakultete v Ljubljani, na kateri se bogoslovci iz Slovenije šolajo in pripravljajo za svoj bodoči duhovniški poklic.

Ko so se vrnili v Slovenijo, je dr. Stanko Cajncar dal dopisniku poročevalske službe „Jugopres“ naslednjo izjavo o obisku na Koroškem:

„Slovenski duhovniki na Koroškem so nas pristrčno sprejeli. Razgovarjali smo se o vseh vprašanjih, ki nas obojestransko zanimajo. Obvestili smo naše slovenske stanovske tovariše o svobodi verskega življenja v Jugoslaviji in sklenili ostati z njimi v stalni zvezi ter si medsebojno pomagati. Da bi se še bolj spoznali, smo povabili slovenske duhovnike iz Koroške, naj nas obiščejo.

Slovenski duhovniki na Koroškem so v razgovoru izrazili svoje prepričanje, da se koroški Slovenci lahko ohranijo samo s pomočjo tesnega kulturnega in gospodarskega sodelovanja z Jugoslavijo ob polnem spoštovanju mednarodnih pogodb.“

V tork minulega tedna so slovenski duhovniki po seji izvršnega odbora CMD povabili novinarje na tiskovno konferenco. Navzoči so bili poslevoedeči predsednik Cirilmetodijskega društva katoliških duhovnikov Matija Med-

vešek, tajnik Janko Žagar, dekan dr. Cajncar, opat kartuzijanskega samostana dr. Leopold Edgar, predsednik verske komisije pri vladi LRS Jože Lampret in drug. Na konferenci so odgovorili na nekatera vprašanja, ki so jih postavljali povabljeni zastopniki jugoslovanskega tiska in radia. Med drugimi vprašanji so dali naslednje pojasnilo o ciljih svoje duhovniške organizacije. Dejali so:

Naloga CMD je, da poleg čisto duhovniških stvari pomaga vzgajati duhovnike in vernike v iskreni lubezni do domovine in pomagati pri graditvi lepše bodočnosti. Društvo ima namen vzgajati svoje člane v spoštovanju zakonite ljudske oblasti ter jih odvracati od zlorabe cerkve in vere v politične namene. Nadalje je naloga društva skrb za socialno šibkejšo in onemoglo, predvsem z ustanovitvijo stanovskih fondov, zadrug in socialnega zavarovanja. Nadalje določa program društva povezavo s podobnimi društvi v ostalih republikah. To sta torej dve vrsti dolžnosti, ki se medsebojno prepletata. Ena obsega čisto duhovniške dolžnosti, študij, izobrazbo in duhovno življenje, ker je jasno, da smo mi katoliški duhovniki kakor vsi drugi po svetu, podvrženi cerkveni disciplini. Po drugi strani pa prav tako odločno trdimo, da imamo mi v svoji domovini neko posebno nalogo in posebne cilje. To so pridobitve narodnoosvobodilne borbe, ki smo jih mi sprejeli kot svoje in jih hočemo tudi varovati. Bistveno je to, da mi ne samo našim duhovnikom in vernikom, temveč tudi ljudem po vsem svetu pokažemo in dokažemo, da je takšen red, kot ga imamo pri nas, socialistični družbeni red, za krščanstvo sprejemljiv, da so povezave s tem redom neke prednosti, kakršnih drugod po svetu nimajo in da je podana možnost resničnega sožitja med tako oblastjo, kot jo imamo mi, in med cerkvijo kot tako.

Trinajsta komisija za prosvetni dom v Žitari vesi

Za dogotovitev zadnjih del pri prosvetnem domu v Žitari vesi je bila zadnji četrtlet na ugovor nekega sosedu 13. gradbena komisija. Od prvega ugovora proti gradnji, ki ga je napravil že davno umrli „Bund der heimat-treuen Südkärntner“ in mu na podlagi tako imenovane Kärntner Bauordnung protizakonito ugodil namestnik velikovškega okrajnega glavarja dr. Maierhofer pa do zadnjega ugovora sosedu Hrena, ki se z dovoljenjem deželne vlade že nekaj časa imenuje Krenn, gre za eno in isto: da bi preprečili ali vsaj kolikor mogoče dolgo zavlekli dogotovitev izgradnje slovenskega prosvetnega doma in na ta način onemogočili poživitev slovenskega prosvetnega življenja v Žitari vesi.

Ne čudimo se toliko raznim krajevnim činiteljem, ki vedno spet nasedajo temnim silam, ki jim ne gre v račun mirno sožitje v deželi, čudimo pa se oblastem, ki z ugoditvijo očitno neutemeljenim ugovorom dajejo tem temnim silam vedno spet novo pobudo in novo korajžo za rovarjenje proti mirnemu sožitju narodov, ki jima je usojeno, da živita na isti zemlji. Temu se čudimo tem bolj, ker smo pred kratkim slišali iz ust samega šefa avstrijske vlade izjavo o popolni enakopravnosti in kulturni svobodi koroških Slovencev. Ta svoboda pa je vsekakor čudna, če oblasti ugodijo političnim ugovorom na podlagi gradbenega zakona ali kakor v zadnjem primeru, ko ugovor v končni doslednosti ni zahteval nič manj in nič več kot da se naj pri prosvetnem domu v Žitari vesi spremeni tudi naravni zakon, da naj voda teče navzgor in ne navzdol. Opis vseh budalosti od prve komisije do zadnje, ko so celo z živo kravo skušali dokazovati škodljivi vpliv vode, ki se ob dežju od-taka s strehe prosvetnega doma, bi bil zgovorna humoreska koroških „Schildbürgerjev“, hkrati pa najbolj značilen prikaz toliko naglašene „kulturne svobode koroških Slovencev“. Če pa pomislimo, da je v tej humoreski samo pri komisijah in reševanju ugovorov sodelovalo nad 80 javnih nameščencev in med njimi tudi najvišji predstavnik dežele in so bili potrebni vedno spet novi načrti, potem to ni več humoreska, temveč z velikimi stroški povezana neodgovorna igra pristranske

birokracije. Tem bolj pa smo ob tej zlonamerni igri lahko ponosni, da dom kljub vsem težkočam stoji in že nedogotovljen služi svojemu namenu. In bo stal vedno kot znamenje naše odločne življenjske volje, kot spomenik naše zmage nad vsaj v tem primeru očitno pristransko birokracijo.

Avstrijski železničarji so volili

Od ponedeljka do danes so trajale volitve za personalna zastopstva pri Avstrijskih zveznih železnicah. Ob zaključku redakcije točni rezultati še niso znani. Vsekakor pa so ogromno večino glasov pridobili zase spet socialisti, medtem ko je OeVP zaostala celo za kominformovsko „Enotno listo“, ki je tokrat žela nekatere uspehe. Na celi vrsti volišč pa so kominformovci dobili tudi manj glasov, kot so svojčas potrebovali podpisov za kandidature.

Zmanjšanje denarnega obtoka

Tedensko poročilo avstrijske nacionalne banke z dne 15. oktobra t. l. pravi, da se je denarni obtok (obtok bankovcev) v Avstriji zmanjšal za 207 milijonov šilingov. Za isto vsoto pa so se zvišale proste, takoj plačljive obveznosti.

Še o procesu proti vojnemu zločincu Schäfferju

Številni vojni zločinci so po tej vojni prejeli zaslužen kazni. Toda najbrž ni nič manjše število tistih, če ne še večje, ki so se izognili roki pravice in živijo v prostosti. Marsikaterim so bila dodeljena celo odlikovanja, povrnjeno celotno imetje, ki so ga izgubili takoj po vojni, in celo izplačani mesečni dohodki, kakršne so imeli na svojih položajih med vojno, za ves čas, ki so ga presegli v zaporu. Takih primerov je v izobilju predvsem v Italiji, pa tudi v Nemčiji in ponekod v Avstriji.

Vendar od časa do časa le še koga od vojnih zločincev postavijo pred sodišče. Seveda ne toliko zaradi tega, da bi ga obsodili, temveč bolj zato, da bi lahko pred javnostjo opravičili njegovo izpustitev iz zapora. Vse kaže, da gre za tak primer tudi pri vojnem zločincu Emanuelu Schäfferju, ki je bil od leta 1942 do 1944 glavni poveljnik SS-policije in varnostne službe za Srbijo in je odgovoren za uboj več kot 6000 Židov in več sto drugih ljudi v Jugoslaviji.

PO ŠIRNEM SVETU

Stuttgart. — Predstavnik zahodnonemškega notranjega ministrstva Konrad Ahler je izjavil, da bodo predložili zvezni skupščini zakonski osnutek o prostovoljnem prijavljanju v vojsko, brž ko bo ratificirana pogodba o evropski obrambni skupnosti. Pripomnil je, da bo ta zakon nova stopnja za ponovno nemško oborožitev.

New York. — Mednarodni sklad Združenih narodov za pomoč otrokom je sklenil nakazati 3.119.000 dolarjev za pomoč otrokom na vsem svetu. Od te vsote bo porabljenih 1.564.000 dolarjev v Aziji, 734.000 v državah vzhodnega Sredozemlja, 276.000 pa v Evropi.

Helsinki. — Finska koalicijska vlada pod vodstvom Urha Kekkonea je podala ostavko, pred tem pa so izstopili iz vlade vsi socialdemokratski ministri. Državni prezident Pasikivi je nalogo sestaviti novo vlado spet poveril Kekkoneu.

Pariz. — Čilsko veleposlaništvo v Franciji je sporočilo, da bo v Santiagu de Chile od 2. do 6. decembra prvi svetovni novinarski kongres. Kongres organizira Društvo čilskih novinarjev pod pokroviteljstvom čilske vlade. Vsaka država lahko pošlje dva predstavnika in neomejeno število opazovalcev.

New Delhi. — Približno 20 milijonov ljudi, se pravi nekaj več kot 5% celotnega indijskega prebivalstva, ogroža lakota. Po poluradnih podatkih sta letošnja suša in slabo vreme uničila znaten del indijskega kmetijskega donosa. Skupno škodo zaradi suše, kobilic in poplavljenosti na več kot 250 milijonov dolarjev.

Ho Ši Minhove čete zmagujejo v Indokini

Šest let že trajajo boji v Indokini, ki je francoska kolonija. Vojna sreča se je čisto nagibala zdaj na stran upornika Ho Ši Minha, zdaj na stran francoskih zasedbenih čet. Najhujši boji so vedno bili severno od glavnega mesta Indokine Hanoia, okoli katerega so Francozi zgradili močan utrdbeni obroč.

Pretekli teden so uporniki začeli z novo ofenzivo v smeri na glavno mesto. Uspelo jim je v presenetljivem naskoku zavzeti dobro utrjeno mesto Nghialo, v katerem se je nahajalo 10.000 Francozov. S tem so si uporniki priborili pot do izliva Rdeče reke, ob kateri se nahajajo prostrana rižna polja, kar pomeni zlasti zdaj v času žetve velikanski uspeh.

Takoj po zavzetju mesta Nghialo so se Ho Ši Minhove čete obrnile proti Hanoju same-mu, pač pa upajo Francozi, da jim bo uspelo ustaviti upornike, še preden se približajo glavnemu mestu. Vsekakor je izguba mesta Nghialo najhujši poraz, ki so ga v zadnjih mesecih doživele francoske čete, sestavljene v veliki meri iz pripadnikov znane in zloglasne tujske legije.

Po najnovejših poročilih so Ho Ši Minhove čete zavzele še en pomembnejši kraj v bližini mesta Nghialo. Z ozirom na nastali položaj pa so francoske kolonialne oblasti odredile takojšnjo splošno mobilizacijo po vsej Indokini, ki bo zajela vse moške, sposobne za vojaško službo.

Volitve bodo 26. aprila 1953 — že danes

pa je treba misliti na **volilni sklad**

DEMOKRATIČNE FRONTE DELOVNEGA LJUDSTVA

KOLEDAR

Sreda, 22. oktober: Kordula
Četrtek, 23. oktober: Klotilda
Petek, 24. oktober: Rafael, nadangel.

SPOMINSKI DNEVI

22. 10. 1860 — Slovensko himno „Naprej“ so prvič zapeli na koncertu Slovenskega pevskega društva na Dunaju, ki ga je dirigiral sam skladatelj Davorin Jenko.
23. 10. 1848 — V Trstu ustanovljeno prosvetno društvo „Slavjanski zbor“.
24. 10. — Dan združenih narodov — 1799 Rojen v Fossanu v Toscani Sansobe Valobra, ki je začel leta 1827 izdelovati prve vžigalice, sestavljene iz mesi fosforja, arabske gume in klarata pepelike — 1840 Rojen v Ljubljani politik Fran Šuklje.

Slovenji Plajberk

Gozdni delavec Albin Šauer, zaposlen pri tvrdki del Torso, se je preteklo sredo v gozdu ponesrečil. Spodletel je 4 metre dolg hlod, ki ga je zadel in mu zlomil desno nogo.

Globasnica

Enajstletni šolar Nande Riepl je minulo nedeljo popoldne na nekem ovinku pri Štebnu začel s kolesom v neko motorno kolo. Fant je strmoglavil na tla, kjer je utrpel prelom lobanje ter so ga morali nezvestnega prepeljati v celovško bolnišnico.

Tonči in Milenka — mož in žena

Minulo soboto, to je bilo dne 18. oktobra t. l., je bil brez dvoma lep in sončen poznojesenski dan, kakor nalašč primeren za pomemben življenjski dogodek dveh mladih ljudi, ki se njima je izpolnila globoka in iskrena srčna želja, ko sta sklenila zvezo za življenje in postala mož in žena.

Naš Tonči Schlapper in Milenka Galobova, kdo njiju ne pozna po širni naši lepi domovini, sta se po svojem delovanju med slovenskim ljudstvom na Koroškem, ki ni veljalo njunim koristim, pač pa blaginji in napredku ljudstva, spoznala in čim dalje, vedno bolj sta čutila, da sta ustvarjena eden za drugega, ker so njiju poleg osebnih simpatij vezale tudi globlje vezi, vezi idejnega značaja, ker oba sta po svojih izrednih sposobnostih žrtvovala svoj trud skupni misli, ki se odraža v nas vseh, ki ljubimo ljudstvo, to je borbi za ohranitev slovenskega življa na tem lepem koščku naše zemlje, skrbi za duhovno in materialno rast ljudstva in njega lepše življenje.

Tonči Schlapper je bil marljiv tajnik vrhovne kulturne organizacije koroških Slovencev Slovenske prosvetne zveze. Kot tak je neštokrat preromal našo zemljo od Zilje do Žvabeka, z motornim kolesom pogosto v enem samem dnevu. Nobeno neprimerno vreme, noben sneg ali dež, ga ni oplašil od začrtane poti. Povsod je organiziral, zbiral in vadal, ker je bil dober interpret in režiser odskih prireditev. Nešteto dobro uspešnih prireditev je organiziral in pripravil. Poleg tega pa je imel tudi spretno pero in je tudi to zastavil v prid naše stvari. Za vse to svoje požrtvovalno in nesebično delo ima Tonči lahko

prijetno zavest, da so ga povsod, kjer se je pojavil, radi sprejeli v svojo sredo, da ga imajo radi in so mu hvaležni ter ga sedaj, ko se je posvetil svojemu poklicnemu delu, pogrešajo in povsod vprašujejo, zakaj ga ni več med našo mladino. Kakor pri vsakem človeku, ki kaj velja in pomeni, so tudi njega nekateri mali duhoviti sovražili, ljudje, ki si želijo, da bi naše ljudstvo ostalo v temi.

Prav tako pa je tudi Milenka posvetila svoje delo splošni koristi. Kjer koli je kot voditeljica gospodinjstvih tečajev posredovala ženski mladini znanje kuharske umetnosti, jo bodo stalno ohranili v hvaležnem spominu. Zaključki tečajev, končne razstave so vedno pokazale, da je bila Milenka spretna in sposobna učiteljica gospodinjstvih tečajev in nenavsezadnje dobra vzgojiteljica bodočih slovenskih gospodinj in mater, ki ne bodo znale postaviti na mizo samo okusno telesno hrano, temveč, ki bodo sposobne tudi vzgajati svoj naraščaj v dobre, zavedne in koristne člane slovenske narodne družine na Koroškem.

Pričakujemo, da bosta oba, Tonči in Milenka, tudi v svoji družinski sreči ostala zvesta vzorom svoje mladosti in bosta po svojih močeh tudi še nadalje v vrstah naših prosvetnih in kulturnih delavcev.

Po civilni poroki sta imela Tonči in Milenka cerkvene poročne obrede v starodavni Gospi Sveti, ki jih je opravil gospod župnik Vrhunjak.

Mlademu paru, našemu Tončiju in Milenki, iz dna srca iskreno čestitamo in želimo mnogo sreče na mnoga leta!

AVGUST ŠENOVA

18

„Ali si slišal, kum Ilija?“ je vzkliknil Gubec, ki se ni oziral na Andrejevo opazko. „To je bil Juri, moj Juri. Ko psa so ga razbojniki gnali v tujino. Krvnik Tahi pa je rekel, da ga na gradu ni; velikaš je to rekel, plemič se je zlagal!“

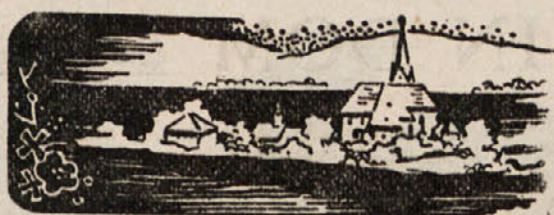
Ilija Gregorič odvrne mirno:

„Ne jezi se, kum Matija. Sedaj za gotovo vemo, kako je in kaj nam je ukreniti.“

„Da,“ resno reče Gubec, „lotimo se dela v imenu božjem! Andrej, reci Ivanu Sabovu naj pride jutri k meni v Stubico. Ti Ilija poznaš svoje ljudi; pojdi v Zaprešič, Stupnik, Stenjevec in Trgovino, jaz pa bom pripravil vse tam za goro. Andrej, ti pojdi v Mokrice in reci gospodu Štefanu, da bo čez osem dni mlad mesec in takrat se bosta dvignila kramp in motika.“

*

Osem dni je preteklo. Tahi je gotovo že na Madžarskem. Kraj je miren, kmetje se nič ne upirajo, ničemer ne ugovarjajo. Vsi delajo pridno kakor po navadi, vsi molče ko nemi.

Šmihel nad Pliberkom

Zvesta življenjska družica v Šmihelu in okolici dobro znanega pevca in tamburaškega vodje, žena Jakoba Mišica, je predzadnji teden za vedno zapustila svoje drage svojce. V nedeljo, dne 12. X. t. l. smo pokojno mater ob številni udeležbi žalnih gostov spremili na šmihelsko pokopališče, kjer smo jo izročili materi zemlji k zadnjemu počitku. Domači mešani pevski zbor je pokojni materi zapel pod vodstvom pevovodje Miheja Sadjaka žalostinke.

Pokojna žena je bila skrbna gospodinja in dobra vzgojiteljica svojih otrok, ki sta jim z možem vsadila v srca zavest, globoko ljubezen in spoštovanje do lastnega naroda, ki mu je tudi mati ostala zvesta do smrti. Z veseljem je zahajala na domače slovenske prireditve in bila navdušena, ko je njen mož s toliko predanostjo prepeval slovenske pesmi in izvajal melodije iz strun tamburaških instrumentov.

Po naši zemlji

Desetletja dolgo je imela z možem razumevanje za slovensko pevsko in glasbeno umetnost, vse nazaj do časov, ko je še Štangl vodil v Šmihelu takrat po vsem Koroškem znano pevsko društvo „Gorotan“.

Naj se pokojna mati odpočije v domoči zemlji, preostalih, možu, hčerki in dvema sinovoma pa naše sožalje!

Št. Vid v Podjuni

Nekoliko bolj odrezani smo od sveta in prometa. Vendar se ne čutimo osamljene in ne držimo rok križem, kadar gre za danes tako važna gospodarska vprašanja, ko gre za to, če se bomo na naših gospodarstvih obdržali ter gospodarili napredno in korakali s časom ali pa se bomo znašli na ozarrah ter gledali, kako bodo drugi lepo živeli na naši zemlji.

Kakor smo povedali, hočemo napredovati in korakati s časom in ker vemo, da je vir naših dohodkov in pogoj našega gospodarskega obstoja živinoreja, je v našo korist, da posvetimo tej panogi posebno pažnjo. Tudi na tem področju si moremo pomagati le v medsebojni povezavi, v skupni organizaciji, katere oblika more biti edinole zadruga. V ta namen so se zbrali pri Voglu v Št. Vidu preteklo nedeljo kmetje in so ustanovili Živinorejsko zadrugo. Pri ustanovitvi je bil navzoč poslevoedeči podpredsednik Zveze koroških zadrug dr. Mirt Zwitner in kmečki svetnik France Vernik. Za predsednika Živinorejske zadruge smo izvolili Piceja Valentina.

Živinorejska zadruga si je zadala nalogo, da bo dobil naš kraj boljšo in lepšo živino, kar bo donosalo kot najvažnejše večje dohodke, ker kakovostno boljša živina se lažje in boljše proda. Z dobrim izborom krav se bo dvignila proizvodnja mleka, kar bo tvorilo pomemben del prehrane in znaten vir dohodkov. Zaradi tega smo se povezali v zadrugo, da bomo skupno in z združenimi močmi odpravili pomanjkljivosti v naši živinoreji. Naš cilj je postaviti boljšo živino v naše hleve, dvigniti na eni strani proizvodnjo mleka, na drugi strani pa doseči s kvalitetno živino boljše cene na živinskem trgu.

Namen in pomen Živinorejske zadruge je obsežen. Če se bomo naših skupnih nalog zavedali in založili v novo zadrugo naš trud, uspehi našega dela za našo gospodarsko okrepitev in izboljšanje naše eksistence ne bodo izostali.

Celovec

Minulo soboto je v Celovcu umrl fotograf Anton Schöpf v 73. letu svojega življenja. Schöpf je bil kot fotograf znan domalega po vsem Koroškem. Rojen je bil na Dunaju, kjer se je izučil fotografske obrti in je v svoji mladosti deloval v različnih mestih nekdanje Avstrije in tudi v inozemstvu. Leta 1898 je pri-

spel v Celovec in postal leta 1903 samostojen obrtnik. Tudi njegov sin Anton ima na Novem trgu fotografsko podjetje. —

Celovška mestna občina navaja, da je izročila v najnovejšem času 105 novo zgrajenih stanovanj svojemu namenu, med temi 28 lastnih stanovanj v Rožanski cesti, 48 stanovanj v naselbini Raupenhof in Trnji vesi in 24 stanovanj v Florian-Gröger cesti. Pet stanovanj na Ameth cesti bodo v kratkem oddali. V novi zgradbi na kolodvorski cesti bo v kratkem dogotovljenih 14 stanovanj in 2 ordinaciji za zdravnike. V gradnji so tačas poleg tega stanovanjske hiše v Lidmanskyygasse s 16 stanovanji, v Karawankenzeile s 27 stanovanji in na Velikovski cesti z 8 stanovanji. —

Slovenska prosvetna zveza naznanja

VABILO

Slovensko prosvetno društvo „Gorjanci“ v Kotmari vabi vse člane na redni občni zbor, ki bo v nedeljo, dne 26. oktobra 1952, ob 14. uri pri Plajerju v Kotmari vesi.

Šmarjeta pri Velikovu

Preračunano ravno 10. oktobra, ki spominja na težko pot koroških Slovencev po izgubljenem plebiscitu, so na tukajšnjem spomeniku odkrili spominske plošče z imeni v zadnji vojni padlih in pogrešanih vojakov. Plošče so pritrjene na prostoru, kjer je bil za časa nacističnega nasilja napis: „Deutschland, du bist unser Weg und Ziel, Deutschland, wir leben und sterben für dich!“ Ta napis, vse prej kot patriotičen, so končno po vojni le odstranili in na istem mestu so sedaj vklesana imena v vojni padlih žrtvih. Značilno pri spominski plošči pa je, da se niso spomnili in zapisali tudi žrtve, ki so zavestno v odporu proti nacizmu za mir in lepše življenje žrtvovali v zaporu ali kacetih svoje življenje in umrli kot junaki, medtem ko so bili vojaki prisiljeni za tuje interese umirati na bojnih poljanah.

Razne vesti

Na posestvu Frauenstein stanujočega šestletnega Frica Kuesa je ugriznila krava v desni kazalec in ga tako ranila, da mu je moral zdravnik prst amputirati. Domnevajo, da je imel otrok sol na rokah, ko se je približal kravi in je zaradi tega krava hlastnila po prstu. —

Dne 5. oktobra je bil v Blačah tradicionalni cerkveni sejem. Kot uvod v sejem je bilo slavlje 50-letnice poroke zakoncev Kröpf. Priletni par se je udeležil tudi starih udomačenih sejemske običaje. Popoldne so kakor vsako leto uprizorili štehanje in ples pod lipo. —

„Naj sipajo na pseta ogenj iz lombard!“

„Zaman. Petričević je to storil, pa tudi Peter. Zrno zleti v krdelo, deset jih pade, toda sto jih navali znova.“

Močnejše bije zvon, huje zarjove množica. Sedaj se oglašajo tudi majhne puške, a lombarde redkeje, nekaj zahrešči in zmagovalni krik se dviga do neba. Vrata so zlomljena in skozi nje se vsuje kmečka množica v grad ko razbesnela reka. Bled in krvav prileti v sobo Petričević.

„Reite se, milostljiva gospa, če vam je mar življenja!“ zakliče. „Kmetje so zaklali vse vojake. Vodi jih plemič Ivan Gušič. Peter Bošnjak ranjen, poveljniku vojakov, Bartakoviču, so s koso odrezali glavo, na stolpu se vije zastava Uršule Heningove. Rešite se!“

„Nočem!“ drhte od srda odgovori ponosna Helena. „Naj pridejo! Ti sin, in vi, Petričević, ostanita tu!“

Zvenket je oslabeval, zvon je utihnil, zdaj pa zdaj poči kakšna puška in se sliši posamezen vztrik, toda ljudstvo buči ko morje, ki se po viharju še ni pomirilo. Četa se pomika bliže, vrata se odpro, v sobo pa vstopi vojak, ki ima v roki sekuro, in se obrne proti srditi trumi, ki je hotela vdreti v sobo. Vojak je s sekuro besno mahal okoli sebe. Eden, dva, deset kmetov se je zvalilo pod njegovimi udarci, toda zdajci poči samokres in zvesti vojak se ves v krvi zruši pred noge Helenine, ki se je drhteč oprijemala z rokami zida.

„Smrt Tahiju, smrt Tahijevki!“ je grmelo po hodnikih grada, v sobo pa se navali razjarjena truma tlačanov.

„Stojte!“ zakriči močan glas. V sobo stopi črnolas mož, ves zardel, gologlav in s krvavo sabljo v roki — Stepko Gregorjanec, ob njegovi strani pa gospa Uršula, ki je tudi vsa žarela. Bleda oči so ji bleščale ko kres, lica so gorela, a ustni sta bili stisnjeni.

„Gospa Helena Tahijeva“, srdito spregovori Stepko, vtem ko obrne krvavo sabljo ob plašč, „ustoličili smo na tem gradu pravo gospodarico, Uršulo Heningovo. Vašega gospodarstva je konec.“

„Da, ošabna hči Zrinjskega!“ je zakričala Uršula, „strli smo glavo satanski kači. Ta očetni grad je spet moj. Pozdravljena, Dora Arlandova,“ se je obrnila k sliki, „zdaj vidiš, da pripovedka laže. A vi, dobri ljudje,“ zakliče kmetom, „vzemite, razdelite si vse med seboj, nočem niti mrvice Tahijevega krvniškega blaga!“

„Gospa,“ reče Stepko, „prišli so pravi gospodarji, pa se morajo krivi izseliti. Petričević naj vas in vaše sinove nemoteno popelje v Zagreb, ker je tudi Stubica že naša. V vasi vas čaka voz.“

Helena dvigne glavo in reče mirno:

„Gospa Uršula! Razbojnica! Ne bom vam tega odpustila do groba. Povest o Dori ne laže. Dobro si zapomnite mojo besedo: „Zob za zob, kri za kri do zadnje kaplje!“

ZA GOSPODINJO IN DOM

Katere barve pristojajo?

Barva obleke bi ne smela biti nikoli slučajna. Nositeljica mora skrbno in s preudarkom izbrati sebi primerno barvo.

Rdeča barva je najkrepkejša. Nekatere žene se odenejo v rdeče, kadar so obupane, slabe volje, nerazpoložene. Ta barva vpliva namreč blagodejno na lastno in tudi na razpoloženje okolice. Iz tega vzroka ugodno vplivajo na duševno stanje človeka, očem sicer ne prija. Rdečo obleko, posebno živih odtenkov, bi si pa smele privoščiti samo žene in dekleta z lepo poltjo, ker rdeča barva še podčrta vse nedostatke polti.

Zelena barva je barva mladosti, upanja, miru in zdravih živcev. Nek večšak priporoča to barvo za domače obleke in obleke v uradih, ker delo dovede do živčnih pretresljajev. Olivno zelena barva pristaja pa predvsem temnopoltnim, oziroma takim, ki so živahnih barv.

Rumena barva ugaja otrokom in mladini. Barva sonca vpliva živahno, veselo in jo priporočajo posebno onim, ki imajo stalen stik z otroki.

Modra barva je umirjena in vzbuja celo melanholijo, če je temna. Zato temno modre obleke osvežimo in poživimo z naštitki bele ali svetlorožnate barve. Živomodra barva ni za blede obraze, poveča bledico. Sinjemodra barva pa izredno pristaja otrokom in mlajšim osebam, zlasti če so plavalose.

Siva barva je elegantna in daje lahko pojavi svež, športen izgled. Na splošno pa lahko rečemo, da siva barva dela starejši. Potrebno je, da sive obleke poživimo z belim ali pisanim okrasom.

Kar velja za sivo barvo, velja tudi v glavnem za rjavo.

Črna je zelo priljubljena, ker daje videz dostojanstva, svečanega razpoloženja in pristaja skoraj vsakomur. Previsoke, vitke in blede pojave, pa vzbujajo v črni videz mrtvaškosti. Kombinirati jo moramo s kako svetlo barvo.

Na splošno pa lahko rečemo, da si živobarvne obleke lahko privoščijo one, ki imajo v omari večjo zalogo oblačil. Preveč vidne in vsiljive so, da bi jih mogle stalno nositi. Kdor

ima manj oblek, naj si izbira le mirne in temnejše barve. Starejšim osebam pa vsekakor ne priporočamo, da se oblačijo v pisana oblačila. Kričeče barve namreč ne vplivajo pomlajevalno, temveč še podčrtajo starost in odkrivajo razne nedostatke polti, postave in drže. Obče pravilo vsake žene bodi, da dobro premisli, ko si izbira novo obleko, da bo izgled primeren vsakemu pogledu in tedaj bo tudi elegantna. Eleganca je namreč v preprostosti.

O pijačah

Ce pridemo v goste in nam postrežejo s pijačo, je dobro, da poznamo osnovna pravila, kako jih zauživamo. Vedeti pa moramo tudi, kako gostu s pijačo postrežemo.

KAKO TOČIMO?

Ce odpremo steklenico vina, moramo zgornji rob vratu z vogalom čiste serviete dobro zbrisati. Nato natočimo nekoliko vina najprej v svoj kozarec, da ne dobijo drugi morda kakih smeti, ki so ostale od zamaška. Ce pa imamo na mizi odprto vino ali pivo natočimo najprej drugim in šele nazadnje sebi. Vsak kozarec napolnimo samo za dober prst pod robom. Ce natočijo gostu kozarec prav do roba, ga spraviš sustom v zadrego. Bal se bo nesti kozarec k ustom, češ, zdaj se mi bo zgodila nesreča, ali bom polil prt ali soseda ali pa svojo boljšo obleko! Zadnji ostanek vina ali piva natočimo sebi. Natakanje prepuščamo navadno moškemu. Ce ne želimo več pijače, odmaknemo kozarec in prosimo, naj nam ne točijo več. Ne smemo pa v takem primeru položiti roke na kozarec, kajti vljudni gostitelj ne bo po sili nataknil, če vidi, da se branimo.

KAKO DRŽIMO KOZARCE?

Kozarec s podstavkom primemo za stebelce, ki veže kelih s podstavkom, ne pa za kelih. Kozarec z ročko primemo za ročko. Kozarec brez podstavka in brez ročke primemo pod sredino, torej za spodnjo polovico. Pri tem ne smemo oddvojiti mezinca od ostalih prstov, ker to naredi gizdalinski vtis.

KAKO TRČIMO?

Ce s kozarci trčimo, dvignemo svoj kozarec in se z njim nalahno dotaknemo sosedovega, da zazvenijo. S kozarci za pivo in liker v splošnem ne trkammo, temveč kozarec samo dvignemo in nazdravimo s primerno besedo, preden izpijemo. Ko smo izpili, postavimo kozarec nazaj na svoj prostor, to je desno od krožnika.

Gospodinski nasveti

Šivalni stroj postane sčasoma težak, ker se je od olja in prahu napravil nekaj kolomaz. To odpravimo, če stroj namažemo z bencinom po vseh luknjicah, v katere vbrizgamo strojno olje. Bencin raztopi nastalo gosto maso, ki ovira lahek tek šivalnega stroja. Z bencinom pride na dan tudi raztopljena nesnaga, ki jo zbri-

URADNE OBJAVE

RAZPIS ŠTIPENDIJ

Koroška deželna vlada bo razdelila na avstrijske dijake srednjih in strokovnih šol, ki so rojeni ali bivajo na Koroškem, za študijsko leto 1952/53 naslednje deželne štipendije: 35 deželnih štipendij po 700 šil = 24.500 šil. 40 deželnih štipendij po 600 šil = 24.000 šil. 42 deželnih štipendij po 500 šil = 21.000 šil. 21 deželnih štipendij po 400 šil = 8.400 šil. Prošnje je treba vložiti najpozneje do 31. oktobra 1952 z naslovom: Urad koroške deželne vlade, oddelek 5, Celovec, pri pristojni šolski direkciji.

Katere priloge morajo novi prosilci in taki, ki že prejemajo kakšno štipendijo, priložiti, je razvidno iz razpisa, ki je nabit na črni deski šolskih direkcij ali pa se izve pri šolskih direkcijah.

POUK NA GRADBENI ROKODELSKI SOLI V BELJAKU,

oddelek za zidarje in tesarje, se bo pričel v četrtek, dne 6. novembra 1952.

Potrošnja in izvoz piva

Zaključek pivovarskega poslovnega leta dne 30. sept. izkazuje, da so prodale pivovarne v minulem poslovnem letu 3,5 milijona hektolitrov piva. Leta 1951 v zaključenem poslovnem letu je znašal konzum piva le 2,7 milijona hektolitrov. Ogromni konzum piva v letošnjem letu je pripisati izredni vročini v mesecu juliju in avgustu. Septembra, ko se je pričelo novo pivovarsko poslovno leto, je znašal konzum piva manj v primeri z istim mesecem preteklega leta. Tudi eksport piva je v minulem poslovnem letu v primeri s prejšnjim narastel. V prvi polovici leta 1952 je znašal izvoz piva 545 hektolitrov v sodčih in 3363 hektolitrov v steklenicah, dočim so v celotnem predzadnjem letu izvozili le 407 hektolitrov piva v sodčih in 1946 hektolitrov v steklenicah. Glavni odjemalci avstrijskega piva so Afrika, Avstralija, Bližnji Vzhod in Severna Amerika.

Morda še ne veste...

...da so bile v srednjem veku posušene žabe izredno cenjeno zdravilo. Pred kratkim je neki kitajski znanstvenik odkril, da vsebuje prah posušene žabe važna zdravilna sredstva. ...da rasto v Afriki in Chochinchini polmetra dolge banane, ki so tako debele kot roka in trem odraslim zadostuje en sam sadež za izdatno kosilo.

RADIO-PROGRAM

RADIO CELOVEC

Sreda, 22. oktober:

6.10 Za kmetijstvo — 6.20 Jutranja glasba — 7.15 Pestre melodije — 8.30 Pozdrav zate — 9.05 Želje poslušalcev — 10.15 Solska oddaja — 10.45 Iz ženskega sveta — 11.00 Solska oddaja — 11.30 Pozdrav za mesto in deželo — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 12.00 Opoldanski koncert — 14.10 Kar si želite — 14.30 Poročila in objave. Za gospodinjo. Iz socialnega zavarovanja v kmetijstvu — 15.30 Lepi glas — 16.00 Koncertna ura — 17.10 Popoldanski koncert — 18.40 Južna oddaja — 20.00 Poročila, pet minut od dneva — 20.15 Koncert.

Četrtek, 23. oktober:

6.10 Za kmetijstvo — 6.20 Jutranja glasba — 7.15 Pestre melodije — 8.30 Pozdrav zate — 9.05 10.15 in 11.00 Solski oddaji — 10.45 Mali koncert — 11.30 Pozdrav za mesto in deželo — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 12.00 Opoldanski koncert — 14.30 Poročila in objave. Za naše malčke — 15.00 Solska oddaja — 15.30 Valčki Johanna Brahmisa — 15.45 Za gospodinjo — 17.10 Popoldanski koncert — 18.30 Prikupne melodije — 18.45 Kmečka oddaja — 20.00 Poročila, pet minut od dneva — 20.15 „Slagertombola“ — 21.00 Mala zakonska komedija.

Petek, 24. oktober:

6.10 Za kmetijstvo — 6.20 Jutranja glasba — 7.15 Pestre melodije — 8.30 Pozdrav zate — 9.05 Želje poslušalcev — 10.45 Za podeželsko ljudstvo — 11.00 Solska oddaja — 11.30 Pozdrav za mesto in deželo — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 12.00 Opoldanski koncert — 14.10 Kar si želite — 14.30 Poročila in objave. Glasbeni vložek. K dnevu ZN — 15.00 Solska oddaja — 15.45 Pogled v svet — 16.00 Koncertna ura — 16.33 Ljudske melodije — 17.10 Popoldanski koncert — 18.40 Športna poročila — 18.45 Kmečka oddaja — 19.15 Sah kralju! — 20.00 Poročila, pet minut od dneva — 20.15 Zabavna oddaja — 21.00 Igra graška godba.

RADIO LJUBLJANA

Sreda, 22. oktober:

5.30 Dobro jutro, dragi poslušalci! — 7.00 Radijski koledar in pregled tiska — 12.00 Slovenske narodne in umetne pesmi — 12.40 Igra veliki zabavni orkester Alfredo Antonini — 13.00 Z obiskov pri pionirjih — 13.10 Plesi in odlomki iz baletov — 14.40 Igrajo Veseli godci — 15.10 Zborovske pesmi jugoslovanskih skladateljev — 15.50 Zdravstveni nasveti — 17.15 Pester spored izvaja na harmoniko Avgust Stanko — 17.30 Solska ura za višjo stopnjo — 18.00 Filmske melodije — 18.40 Domače polke — 19.00 Radijski dnevnik — 19.40 Narodne pesni poje ženski zbor SNG iz Maribora — 20.00 Radijska igra — 21.00 Popularen operni koncert.

Četrtek, 23. oktober:

5.30 Dobro jutro, dragi poslušalci! — 7.00 Radijski koledar in pregled tiska — 12.00 Opoldanski koncert — 12.40 Pojeta vokalni kvintet „Niko Stritof“ in ženski vokalni kvartet — 13.00 Odgovarjamo na vprašanja pionirjev — 14.00 Igra Vaški kvintet, pojeta Režika Koritnik in Sonja Hočevar — 14.40 Igra Zabavni orkester Radia Ljubljana — 16.00 Koncert po željah — 17.00 Oddaja za žene — 17.10 Zabavne melodije — 17.50 Partizanski spomini — 18.20 Ciklus iz literarne zgodovine — 19.00 Radijski teden — 20.00 Domače aktualnosti — 20.10 Lahka orkestralna glasba — 21.00 Jesen v slovenski pesmi in besedi.

Petek, 24. oktober:

5.30 Dobro jutro, dragi poslušalci! — 7.00 Radijski koledar in pregled tiska — 12.00 Poslušajte znane zabavne melodije — 12.40 Poje ženski zbor bombazne tkalnice iz Vižmarij — 13.45 Tečaj angleškega jezika — 14.00 Iz filmov in glasbenih revij — 14.40 Makedonske narodne pesmi — 15.45 Govorna oddaja — 16.00 Popoldanski koncert komorne glasbe — 18.00 Urednikova beležnica in pionirska pošta — 18.30 Radijska univerza — 18.45 Narodne pesni poje Danica Filipič, s harmoniko spremlja Avgust Stanko — 19.40 Igra Zabavni orkester Radia Ljubljana — 20.00 Egon Tomc: Tedenski zunanje-politični pregled — 21.00 „Svet v satiri in humorju“.

Helena prime sina za roko in zapusti v spremstvu kastelana grad, v katerem so si z veselimi vzkriki tlačani delili Tahijevo bogastvo, in ko se je bila ponižana gospa že odpejla daleč od Susjeda, so se slišali skozi noč vztriki:

„Smrt Tahiju!“

IX

Na Mokricah je bilo danes zelo veselo. Gospod podban je obhajal v krogu svoje rodbine in prijateljev, hrvaških velikašev in plemičev, svoj rojstni dan. Tu je bil Stepkó, hud vihar, s svojo ženo, nežno črnooko Marto, tu je bil njegov drugi sin Boltežar, mlahav slabič, in njegova druga žena Dora Mrnjavčičeva. Tudi gospa Heningova je prišla s Susjedgrada, kjer je stanovala sama, medtem ko so nje še same hčerke, lepa devica Zofija in dve dekleti Anastazija in Kata, zaradi večje varnosti v tem razburkanem času živele pri gospodu Stepku Gregorjancu na Mokricah. Bili so pa tudi daljni gosti; celo iz Zagorja so prispele vesele Martine sestre: ohola Kunigunda in njen zakonski drug Matija Kerečenj iz Turnišča. Povrh tega so počastili podbana tuji gospodje, brata Mihaljo in Luka Sekel iz Ormoža, Gašo Druškovič in Franc Mrnjavčič, podžupan slavnega županije zagrebške, Mijo Vurnovič, resen Turopoljec, junaški plemič Tomo Milič, Mihaljo, župnik Svete Nedelje, oče Didak, gvardijan somborskih bratov frančiškanov, velik veseljak in več drugih posvet-

nih in duhovnih gospodov — vsi sami Hrvati. Oče Didak, ki je sedel pri obedu zraven gospoda Konjskega, se je temu zelo čudil.

„Kako to, velmožni gospod,“ je vprašal svojega soseda, „da se nam je danes kranjska gospoda izneverila? Mokrice stoje na kranjski zemlji, prav pred nosom gospodi v Kostanjevici, na Turnu in v Krškem. Ne vidim tu ne Joška ne Vuka Turna, ne Valvazorja, Auersperga, in Lamberga. Ta gospoda sicer rada hodi sem, zlasti kapetan Uskokov, Joško Turn, ki mu zelenik gospoda Ambroža hudo tekne. Kako to?“

„Niso jih povabili,“ odgovori gospod Konjski, „gre za domačo hrvaško zadevo, a ta ni kranjski gospodi nič mar. Prosim vas, častiti oče, to so sami Nemci.“

Gvardijan je pokimal z glavo, češ, razumem, in se ni hotel vtikati v to zadevo, ampak je obiral dalje kračo mastne purice.

Obilno kosilo je bilo skoraj pri kraju. Med gromskimi vzkliki: „Naj živi gospod Ambrož!“ so še enkrat zaženketale polne čaše, družba vstane, gvardijan hitro izmoli molitvico in gosti so se, smejoč se in šaleč, razšli po dolgih hodnikih, obsežnem dvorišču in hladečem parku mokriškega grada. Tudi gospodu Ambrožu se je zahotelo svežega zraka, pa se je zato spustil po širokih kamnitih stopnicah na dvorišče, ker se je cel klobčič plemiških gospa spustilo v živo čebljanje, a med njimi tudi Marta Gregorjančeva.

„Gospa snaha,“ jo pokliče podban, brž ko jo zapazi, „dobro da sem se nameril nate. Pusti ženske marnje, pojdi z menoj, imam ti povedati dve tri pametne besede. Sediva na hlad na moje staro mesto.“

„Kakor zapoveste, gospod tast,“ se Marta ponižno prikloni in gre za Ambrožem.

Na eni strani grajskega dvorišča je ogromen bršljan razprostiral po zidu svoje vedno zeleno temno listje tja do drugega nadstropja in ovijal tudi stolpe širokega napušča, ki je obdajal dvorišče. Tu si je gospod podban v soparnih dneh rad odpočival; sem sede tudi zdaj, zraven njega pa Marta. Ambrož se nasloni na mizo, položi eno nogo križem na drugo, pogladi s petero prsti sivo brado in reče Marti:

„Vidiš, draga snaha, tistega bledega črnookega mladeniča, ki stoji molče ob stolbi med plemiči in se nič ne zanima za vinske domisleke prečastitega gvardijana, marveč se le postrani ozira na dekletca, ki skačejo po dvorišču?“

„Toma Miliča mislite, kajne, gospod tast?“

„Da, draga snaha! Kako ti ugaja fant? Ali ni lep junak?“

„Je,“ pritrdi Marta.

„In pošten je.“

„Vsi ga hvalijo, gospod tast; vsaj jaz nisem o njemu nikoli nič slabega slišala.“

(Dalje)

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 16—24. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. Tiska: Kärntner Druck- und Verlagsgesellschaft m. b. H., Klagenfurt. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt, 2, Postschließfach 17.